

AMATÖR FUTBOLCULARIN MOBBİNGE MARUZ KALMA SIKLIKLARININ BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF FREQUENCY OF EXPOSURE OF AMATEUR FOOTBALLERS TO MOBBING

Mustafa KIZILKOCA¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacını amatör futbolcuların bazı demografik özellikleri ile Mobbing'e maruz kalma sıklıkları arasındaki ilişkiyi saptamak oluşturmuştur. Araştırmaya Türkiye Futbol Federasyonu kulüplerinde mücadele eden amatör futbolculardan tesadüfî örneklem yöntemi ile belirlenen 68 futbolcu gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmaya katılan futbolcuların gerekli bilgileriyle birlikte demografik özelliklerini belirlemeye yönelik bir bilgi formu hazırlanmıştır. Ayrıca futbolcuların Mobbing'e maruz kalma sıklıklarını belirlemek için "Sporcular için Mobbing (Yıldırma) Envanteri" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde SPSS istatistik paket programı kullanılmış olup anlamlılık düzeyi $P < 0.05$ olarak alınmıştır. İstatistikî yöntem olarak; frekans, yüzde dağılımları, bağımsız gruplar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmamızda elde edilen demografik özelliklerine göre yaş, eğitim, sporculuk yılı ve takım kategorisi bakımından incelendiğinde amatör futbolcuların Mobbing'e maruz kalmadıkları, istatistikî analizlere baktığımızda anlamlı farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mobbing, futbolcu, amatör futbolcu

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the relationship between some demographic characteristics of amateur footballers and the frequency of their exposure to mobbing. 68 footballers, who were selected using random sampling from among amateur footballers that play in the clubs affiliated with the Turkish Football Federation, voluntarily participated in the study. An information form was developed to determine necessary details and demographic characteristics of the footballers who participated in the study. In addition, "Mobbing for Athletes Inventory" was used to determine the frequency of exposure of footballers to mobbing. The SPSS statistical package program was used in the evaluation of the study data and the level of significance was taken as $P < 0.05$. As a statistical method, frequency, percentage distributions, and one way analysis of variance (ANOVA) for independent samples were used. According to the demographic characteristics obtained in our study, it was found that amateur footballers are not exposed to mobbing and statistical analyzes do not show any significant difference when examined in terms of age, educational level, sports year and team category.

Keywords: Mobbing, footballer, amateur football player

¹ Okutman Dr., Munzur Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü.

GİRİŞ

Mobbing sözcük anlamı olarak Latince; psikolojik şiddet, psikolojik yıldırma, baskı, kuşatma, taciz, rahatsız etme veya sıkıntı vermek, duygusal taciz, özellikle hiyerarşik yapılanmanın olduğu gruplarda ve kontrolün güç olduğu kurum ve örgütlerde, otoriteyi elinde bulunduran bir bireyin ya da grubun, diğer bir bireye veya gruba psikolojik olarak uyguladığı, uzun süreli ve sistematik bir şekilde baskı uygulamasıdır, şeklinde tanımlanmaktadır (Çiçekli, Bülent, Ankara 2001).

Mobbing spor alanlarında da uygulandığını düşünüldüğünden, amatör futbolcuların Mobbing'e maruz kalıp kalmadıklarını incelemek için bu araştırma yapılmıştır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda öncelikle Mobbing kavramının tanımı yapılarak mobbinge ilgili “ psikolojik yıldırma, taciz, şiddet kavramları açıklanmıştır. Mobbing oluşumundan bahsedilerek, Mobbing oluşumundaki dereceler üzerinde durulmuştur. Araştırmanın takip eden bölümünde amatör futbolcular üzerinde gerçekleştirilen çalışmanın yöntemine dair bilgiler verilmiş, ardından elde edilen bulgular, tablolar ve grafikler aracılığıyla sunulmuştur. Amatör futbolcular Mobbing farkındadırlar. Futbolcuların Psikolojik yıldırmaya yaş, eğitim, kulüpteki sporculuk yılı ve oynadığı takım kategorisi dikkate alındığında, Mobbing'e maruz kalmış mıdır? Sorularına cevap aranacaktır.

Mobbing kavramı özellikle 1990'lı yıllarda yönetim ve organizasyon araştırmaları ve toplumsal yaşamda anlaşılmaz olmaktan çıkmış ve araştırmalara konu olmaya başlamıştır. Mobbing kavramı, 20 yılı aşkın süredir üzerinde bilimsel araştırmalar yapılan bir konu olmakla birlikte, son on yıl içinde akademisyenler tarafından sıklıkla araştırılmaya başlanmış ve yıldırma üzerine birçok makale ve tez yazılmıştır (Kök SB. 25-27 Mayıs 2006; 433-448).

Leymann tarafından yapılan çalışmalara göre, Mobbing örgütlerde görülen ağır bir taciz türüdür. Dr. Leymann işyerinde “zor kişiler” olarak bildirilen kişileri araştırmış ve bunların başlangıçta “zor” olmadığını ve davranışlarının kalıtsal bir kişilik bozukluğu olmadığını ortaya çıkarmıştır. İşyeri yapısı ve kültürünün, bu insanları “zor” sıfatıyla damgalandıklarını belirlemiştir. Yıldırma konusunda Dr. Leymann İsveç'te bir klinik kurmuş ve burada İsveç ve Norveç'ten 1700 Mobbing hastasını tedavi etmiştir (Leyman, H. 1996).

Zapf'a göre ise mobbing bireyin bulunduğu ortamda rahatsız edilmesi aşağılanması, bireyin yapamayacağı işler vererek küçük düşmesini sağlamaktır (Zapf, D., Knorz, C., Kulla M. 1996).

Avrupa İş Güvenliği ve Sağlığı Dairesine mobbing, bir ya da bir grup çalışana karşı yapılan, çalışanın güvenliğini ve sağlığını tehdit eden sebepsiz davranış örüntüleri olarak tanımlanmıştır. Mobbing, çoğunlukla saldırganlar grubu tarafından tek bir kişiye yönelik olarak yapılan psikolojik bir saldırı olarak tanımlanmaktadır. Teorik olarak yıldırma, işyerinde yaşanan stresin aşırı bir türüdür. Diğer stres faktörlerine göre mobbing, sürekli devam eden, hedef alınan bireyin sistematik olarak sıkça taciz edildiği artan bir çatışma türü olarak da tanımlanmaktadır (Tutar H.2004).

1. Mobbing Oluşumu

Bu bölümde yıldırma kapsamına giren davranış tipleri ve yıldırma süreci incelenecektir.

2. Mobbing Davranışları

Davranışlarımızı etkileyen birçok iç ve ya dış faktör vardır. İçgüdü, fiziksel gelişim, liderlik, aile, çevre, sosyal hayattaki roller, değişiklikler ve diğer etkenler davranışlarımızı etkileyen unsurlardan bazıları olarak sayılabilir (Zapf, D.,Knorz, C., Kulla M. 1996). Bunun yanında çalışma saatleri, monoton yaşam, hastalık veya boşanma gibi gündelik hayatın rutini dışında gerçekleşen olaylar, kişilerin, çevresindeki insanlara karşı daha hoşgörüsüz, kırıcı olmalarına neden olabileceği gibi mobbing sürecini de başlatan önemli unsurlar olabilir (Cowie H.2002).

İşyerinde Mobbing, çeşitli aşamaları içeren bir süreç şeklinde devam eder. Mobbing oluştuğça çeşitli psikolojik faktörler etkileşime girer ve mağdurun sağlığını olumsuz biçimde etkiler (Sayers F,1993).

Mobbing genel olarak; çalışanların şerefi, doğruluğu, güvenilirliği ve mesleki yeterliliğine saldırıyla başlamakta, insanların imajını, meslek ahlakını ve yeterliliğini küçültücü davranışları içermektedir (Çobanoğlu Ş.205). Uluslararası Çalışma Örgütünü (ILO)'nün 2000 yılı raporlarında işyeri şiddetinin tanımın sadece fiziksel hareketlerle sınırlamayıp bunun yanında pasif ve psikolojik hareketleri de içerecek biçimde genişletmesine dikkat çekmektedir (Tınaz P.2006).

İşyerinde şiddet olarak tanımlanan bu davranışlar:

- Cinayet,
- Tecavüz,
- Soygun,
- Silahla yaralama,
- Dayak,
- Fiziksel saldırı,
- Tekmeleme,
- Isırma,
- Yumruklama,
- Tükürme,
- Tırnaklama,
- Sıkma, sıkıştırma,
- Sinsice yaklaşma,
- Din ve ırkla ilgili taciz,
- Zorbalık ve kabadayılık,

Mobbing,

- Eziyet etmek, zulmetmek ve mağdur etmek,

- Yıldırma,
- Tehdit etmek,
- Dışlama,
- Rahatsız edici mesajlar bırakmak,
- Sinir gösterileri,
- Kaba davranışlar,
- İş araç - gereç ve gereklilikleriyle ilgili engellemeler,
- Düşmanca davranışlar,
- Küfür etmek,
- Bağırma,
- İsim takmak,
- Kasıtlı sessizlik,
- Kabul edilmez dolaylı imalardır.

Mobbing işyeri şiddetinin en hızlı büyüyen şeklidir. Bu şekilde uygulanan şiddet türünde, Mobbing uygulayan kişi veya grup, işini daha verimli yapabilecek olan kişiye karşı çalışma yaşamını zorlaştırıcı bir takım davranışları yapması söz konusudur.

Bu türden davranışların bazıları aşağıdadır:

- Kin gütmek,
- Acımasız ve zalimce davranışlar,
- Kasıtlı kötü niyetli davranışlar,
- Aşağılayıcı davranışlar,
- Sarsmak,
- Bağırıp çağırarak iş yaptırmak,
- Kendi bildiğinin doğru olduğunda ısrar etmek,
- Güvensizlik nedeniyle yetki vermeyi reddetmek,
- Sürekli olarak diğerlerini eleştirmek,
- Gereksiz sorularla rahatsız etmek ,

Rayner ve Hoel tarafından yapılan araştırmada yıldırma davranışları 5 grupta toplanmıştır (Rayner C,1999).

- Profesyonel konuma saldırı (fikirlerini küçümsemek, toplum içinde küçük düşürme, zayıflıkla suçlama gibi).

- Kişisel duruşa saldırı (lakap takma, hakaret, korkutma, yıldırma),
- İzolasyon (bilgi paylaşmamak, fiziksel ve sosyal yalıtma, bilgiye ulaşımı engelleme),
- İş yükü (baskı, imkânsız görevler, gereksiz işler vermek),
- İstikrarsızlık (sorumluluğunu geri alma, anlamsız işler verme, tekrarlanan gaflar),

Bu davranışlar pasif ve aktif saldırganlık olarak ikiye ayrılabilir.

Pasif saldırı, çok ince tasarlanmış, rahatsız etmeyecek bir şekilde başladığı için, pek belirgin değildir. Bu saldırılara karşı başlangıçta pasif direnişler gösterilir. Pasif saldırganlar, fırsat buldukça kötü davranışlarını örtmek için nazik ve düşünceli davranışlar sergileyeceklerinden, onlarla başa çıkmak daha çok zaman almaktadır. Aktif saldırganlar ise, pasif saldırganların aksine daha kaba ve amatördürler.mobbing fiziksel saldırıya kadar varabilmektedir. Bu nedenle, aktif saldırıların ömrü uzun değildir (Işık E.2007).

Araştırmamızda elde edilen demografik özelliklerine göre yaş, eğitim, sporculuk yılı ve takım kategorisi bakımından incelendiğinde amatör futbolcuların Mobbing'e maruz kalmadıkları, istatistikî analizlere baktığımızda anlamlı farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur.

Bu çalışmanın amacı amatör futbolcuların bazı demografik özellikleri ile Mobbing'e maruz kalma sıklıkları arasındaki ilişkiyi saptamak oluşturmuştur.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile bunların geçerlik ve güvenilirlik çalışması, verilerin toplanması için izlenen yol ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklerle ilgili açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma problemini tanımlamak ve Mobbing kavramı ile ilgili yazılı bilgilere ulaşmak için bir literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca konuyla ilgili yazılmış Türkçe ve yabancı dildeki kitap, makale ve internet verilerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır.

3.1.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Türkiye Futbol Federasyonu liglerinde mücadele eden takımlardaki amatör futbolcular oluştururken; örneklem grubunu ise tesadüfi örneklem yöntemi ile belirlenen 68 futbolcudan oluşmaktadır. Çalışmaya katılacak futbolcuların gerekli bilgileriyle birlikte demografik özelliklerini belirlemeye yönelik bir bilgi formu hazırlanmıştır. Ayrıca futbolcuların psikolojik yıldırma maruz kalma sıklıklarını belirlemek için "Sporcular için Mobbing Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan "Kişisel Bilgi Formu" ve "Mobbing Anketi", Türkiye Futbol Federasyonu takımlarındaki amatör futbolculara ulaşılarak uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının doldurulmasında gönüllülük ilkesi esas alınmıştır.

3.2. Veri Toplama araçları

Futbolcuların Mobbing davranışlarına maruz kalma sıklıklarını belirlemek için (Einarsen&Raknes) tarafından olumsuz davranış sorularıyla (Negative Acts Questionnaire, NAQ) geliştirilen ve ülkemizde Cengiz (Recep C,2008) tarafından "Sporcular için Mobbing Envanterine dönüştürülerek geçerliliği ve güvenilirliği yapılan anket formu kullanılmıştır. Ankette futbolcuların çeşitli olumsuz davranışlara maruz kalma sıklıklarını değerlendirmek amacı ile toplam 22 ifade yer almakta ve (5) her zaman, (4) her hafta, (3) her ay, (2) ara sıra ve (1) hiçbir zaman 5'li Likert ölçeği biçiminde derecelendirilmiştir.

3.3.Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra SPSS programı sayesinde tablolar oluşturuldu.. Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak; frekans, yüzde dağılımları, bağımsız gruplar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Ayrıca tek yönlü varyans analizinde (ANOVA), Geçerlilik ve güvenilirlik testi yapılmıştır $\alpha=76.852$ olarak bulunmuştur. İstatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $p>0,05$ olarak değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan Türkiye Futbol Federasyonu Amatör futbolculardan anket yoluyla toplanan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular ve onların yorumlarına yer verilmiştir. Üç başlık altında toplanan bulguların birinci kısmı demografik özellikleri belirlemeye yöneliktir. İkinci kısımda Psikolojik yıldırmaı belirlemeye yönelik alt boyutlar ve puan ortalamaları ve son bölümde ise bu puan ortalamaları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkilerin arandığı bulgulara ait tablolar ve yorumları bulunmaktadır.

Amatör futbolcularda Mobbing Alt Boyutları Puan Dağılımı

Tablo 1. Mobbing alt boyutları N, \bar{X} , Ss ortalamaları ile yaş dağılımı değişkenleriyle ilişkisi

	YAŞ	N	\bar{X}	Ss
Görev	16-22	23	20.69	7.58
	23-29	32	21.87	8.22
	30-36	13	20.69	5.99
	Toplam	68	21.25	7.54
Örgüt İçi İletişim	16-22 yaş	23	12.82	4,56
	23-29 yaş	32	14.65	5.75
	30-36 yaş	13	14.07	3.92
	Toplam	68	13.92	5.05
Sosyal İlişkiler	16-22 yaş	23	16.60	7.35
	23-29 yaş	32	15.46	6.78
	30-36 yaş	13	19.92	5.33
	Toplam	68	16.70	6.84

Araştırmaya katılan amatör futbolcularda Mobbing düzeyleri ölçeğinin alt boyutlarından görev Mobbing'i puan ortalamasına bakıldığında en yüksek ortalamanın 21.87 ile 23-29 yaş arasındaki futbolculara ait olduğu, onları sırayla 20.69 ile 16-22 ve 30-36 yaş arası amatör futbolcular, örgüt içi iletişim Mobbing puan ortalaması en yüksek 14.65 ile 23-29 yaş, sırayla 14.07 ile 30-36 yaş arası, 12.82 ile 16-22 yaş arası, sosyal ilişkiler Mobbing puan ortalaması en yüksek 19-22 ile 30-36 yaş arası, 16.60 ile 16-22 yaş arası, 15.46 ile 23-29 yaş arası olduğu görülmektedir(Tablo 1).

Tablo 2. Mobbing düzeyleri ölçek puanlarının, yaş değişkenlerine ilişkin varyans analizi dağılımı değerleri.

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Görev	23.61	2	11.80	,20	,81
	3795.13	65	58.38		
	3818.75	67			
Örgüt İçi İletişim	45.18	2	22.59	,88	,42
	1669.44	65	25.68		
	1714.63	67			
Sosyal İlişkiler	183.74	2	91.87	2.02	,14
	2956.37	65	45.48		
	3140.11	67			

Araştırmaya katılan amatör futbolcuların yaş değişkenleri alt boyut mobbing ölçekleri incelendiğinde görevde mobbing, örgüt içi iletişim, sosyal ilişkiler de yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Mobbing alt boyutlarından örgüt içi iletişimde yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$).yıldırma alt boyutlarından sosyal ilişkilerde yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır ($p>0.05$), (Tablo 2).

Tablo 3. Mobbing alt boyutları N, \bar{X} , Ss ortalamaları ile Eğitim dağılımı değişkenleriyle ilişkisi

	EĞİTİM	N	\bar{X}	Ss
Görev	İlköğretim	32	21.46	7.58
	Lise	25	21.24	6.85
	Lisans	10	21.50	9.54
	Yük. lisans	1	12.00	
	Toplam	68	21.25	7.54
Örgüt İçi İletişim	İlköğretim	32	14.18	5.00
	Lise	25	14.04	4.96
	Lisans	10	13.30	5.92
	Yük. lisans	1	9.00	.
	Toplam	68	13.92	5.05
Sosyal İlişkiler	İlköğretim	32	17.75	7.03
	Lise	25	16.12	6.79
	Lisans	10	15.50	6.62
	Yük. lisans	1	10.00	
	Toplam	68	16.70	6.84

Araştırmaya katılan Amatör futbolcuların Mobbing düzeyleri ölçeğinin alt boyutlarından görev Mobbing'i puan ortalamasına bakıldığında en yüksek ortalamanın 21.50 ile lisans mezunu amatör futbolculara ait olduğu, onları sırayla 21.46 ile ilköğretim mezunu amatör futbolcular, 21.24 ile lise mezunu amatör futbolcular, örgüt içi iletişim Mobbing puan ortalaması en yüksek 14.18 ile ilköğretim mezunu, sırayla 14.04 ile lise mezunu, 13.30 ile lisans mezunu, 9.00 yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Sosyal ilişkiler Mobbing puan ortalaması en yüksek 17.75 ile ilköğretim mezunu, sırayla 16.12 ile lise mezunu, 15.50 ile lisans mezunu, 10.00 ile yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 4. Mobbing düzeyleri ölçek puanlarının, Eğitim değişkenlerine ilişkin varyans analizi dağılımı değerleri.

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Görev	87.72	3	29.24	,50	,68
	3731.02	64	58.29		
	3818.75	67			
Örgüt İçi İletişim	30.69	3	10.23	,38	,76
	1683.93	64	26.31		
	1714.63	67			
Sosyal İlişkiler	102.97	3	34.32	,72	,54
	3037.14	64	47.45		
	3140.11	67			

Amatör futbolcuların Eğitim değişkenleri alt boyut Mobbing ölçekleri incelendiğinde görevde Mobbing, Eğitim değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$).Yıldırma alt boyutlarından örgüt içi iletişimde eğitim değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$).Yıldırma alt boyutlarından sosyal ilişkilerde eğitim değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır ($p>0.05$), (Tablo 4).

Tablo 5. Mobbing alt boyutları N, \bar{X} , Ss ortalamaları ile kulüpteki sporculuk yılı dağılımları değişkenleriyle ilişkisi

	KULÜPTEKİ SPORCULUK YILI	N	\bar{X}	Ss
Görev	1 yıldan az	17	19.23	5.85
	1-3 yıl	24	23.37	8.21
	4-6 yıl	22	20.86	8.15
	7-10 yıl	4	20.25	6.29
	11 yıl üstü	1	17.00	
	Total	68	21.25	7.54
Örgüt İçi İletişim	1 yıldan az	17	13.35	4.84
	1-3 yıl	24	14.87	5.21
	4-6 yıl	22	13.45	5.04

	7-10 yıl	4	14.50	6.35
	11 yıl ustü	1	9.00	.
	Total	68	13.92	5.05
Sosyal İlişkiler	1 yıldan az	17	17.00	7.24
	1-3 yıl	24	17.50	6.60
	4-6 yıl	22	16.54	7.23
	7-10 yıl	4	13.00	5.59
	11 yıl ustü	1	11.00	.
	Total	68	16.70	6.84

Araştırmaya katılan amatör futbolcuların mobbing düzeyleri ölçeğinin alt boyutlarından görev Mobbing'i puan ortalamasına bakıldığında en yüksek ortalamanın 23.37 ile 1-3 yıl arası futbolculara ait olduğu, onları sırayla 20.86 ile 4-6 yıl arası amatör futbolcular 20.25 ile 7-10 yıl arası, 19.23 ile 1 yıldan az, 17.00 ile 11 yıl ve üstü sporculuk yılları görülmektedir. Örgüt içi iletişim Mobbing puan ortalaması en yüksek 14.87 ile 1-3 yıl arası, 14.50 ile 7-10 yıl arası, 13.45 ile 4-6 yıl arası, 13.35 ile 1 yıldan az, 9.00 ile 11 yıl ve üstü olarak sporculuk yılı saptanmıştır, Sosyal ilişkiler Mobbing puan ortalaması en yüksek 17.50 ile 1-3 yıl arası olduğu görülmektedir. Sırayla 17.00 1 yıldan az, 16.54 ile 4-6 yıl arası, 13.00 ile 7-10 yıl arası, 11.00 ile 11 yıl ve üstü kulüpteki sporculuk yılı görülmektedir (Tablo 5).

Tablo 6. Mobbing düzeyleri ölçek puanlarının, Kulüpteki sporculuk yılı değişkenlerine ilişkin varyans analizi dağılımı değerleri.

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Görev	202,72	4	50.68	,883	,47
	3616,02	63	57.39		
	3818,75	67			
Örgüt İçi İletişim	57,67	4	14.41	,548	,70
	1656,96	63	26.30		
	1714,63	67			
Sosyal İlişkiler	104,66	4	26.16	,373	,77
	3035,45	63	48.18		
	3140,11	67			

Araştırmaya katılan amatör futbolcuların kulüpteki sporculuk yılı değişkenleri alt boyut mobbing ölçekleri incelendiğinde görevde mobbing, sporculuk yılı değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Yıldırma alt boyutlarından örgüt içi iletişimde sporculuk yılı değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Mobbing alt boyutlarından sosyal ilişkilerde sporculuk yılı değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır ($p>0.05$), (Tablo 6).

5.TARTIŞMA SONUÇ

Araştırmaya katılan amatör futbolcularda Mobbing düzeyleri ölçeğinin alt boyutlarından görev Mobbingi puan ortalamasına bakıldığında en yüksek ortalamanın 21.87 ile 23-29 yaş arasındaki futbolculara ait olduğu, onları sırayla 20.69 ile 16-22 ve 30-36 yaş arası amatör futbolcular, örgüt içi iletişim mobbing puan ortalaması en yüksek 14.65 ile 23-29 yaş, sırayla 14.07 ile 30-36 yaş arası, 12.82 ile 16-22 yaş arası, sosyal ilişkiler Mobbing puan ortalaması en yüksek 19-22 ile 30-36 yaş arası, 16.60 ile 16-22 yaş arası, 15.46 ile 23-29 yaş arası olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan Amatör futbolcuların mobbing düzeyleri ölçeğinin alt boyutlarından görev Mobbing'i puan ortalamasına bakıldığında en yüksek ortalamanın 21.50 ile lisans mezunu amatör futbolculara ait olduğu, onları sırayla 21.46 ile ilköğretim mezunu amatör futbolcular, 21.24 ile lise mezunu amatör futbolcular, örgüt içi iletişim Mobbing puan ortalaması en yüksek 14.18 ile ilköğretim mezunu, sırayla 14.04 ile lise mezunu, 13.30 ile lisans mezunu, 9.00 yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Sosyal ilişkiler Mobbing puan ortalaması en yüksek 17.75 ile ilköğretim mezunu, sırayla 16.12 ile lise mezunu, 15.50 ile lisans mezunu, 10.00 ile yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan amatör futbolcuların Mobbing düzeyleri ölçeğinin alt boyutlarından görev mobbingi puan ortalamasına bakıldığında en yüksek ortalamanın 23.37 ile 1-3 yıl arası futbolculara ait olduğu, onları sırayla 20.86 ile 4-6 yıl arası amatör futbolcular 20.25 ile 7-10 yıl arası, 19.23 ile 1 yıldan az, 17.00 ile 11 yıl ve üstü sporculuk yılları görülmektedir. Örgüt içi iletişim Mobbing puan ortalaması en yüksek 14.87 ile 1-3 yıl arası, 14.50 ile 7-10 yıl arası, 13.45 ile 4-6 yıl arası, 13.35 ile 1 yıldan az, 9.00 ile 11 yıl ve üstü olarak sporculuk yılı saptanmıştır, Sosyal ilişkiler mobbing puan ortalaması en yüksek 17.50 ile 1-3 yıl arası olduğu görülmektedir. Sırayla 17.00 1 yıldan az, 16.54 ile 4-6 yıl arası, 13.00 ile 7-10 yıl arası, 11.00 ile 11 yıl ve üstü kulüpteki sporculuk yılı görülmektedir.

(Doğan'ın 1993) araştırmasında futbolcuların öğrenim durumuna göre dağılımları incelendiğinde (45.3)'ünün, Erol'un araştırma verilerine göre ise (%69.1)'inin orta öğretim mezunu olduğu Cengiz'in araştırmasında futbolcuların eğitim durumu (%70, 3)'ünün orta öğretim mezunu olduğu bulguları araştırmamızla paralellik göstermemektedir.

Psikolojik Yıldırmaya maruz kalma sıklıklarının alt boyutlarına bakıldığında Amatör futbolcularda görev de Mobbing de 23 -29 yaş aralığında daha fazla görüldüğü söylenebilir. Sosyal ilişkiler de ise 30-36 yaş arasında Mobbing'e maruz kalma sıklığı daha fazla görüldüğü söylenebilir. Bunun sebebi de 30-36 yaş arası futbolcu sayısının azlığı nedeniyle değerler yüksek çıkmasıdır.

Amatör futbolcularda görevde ve örgüt içi iletişimde Mobbing'e maruz kalma sıklığı 23-29 yaş aralığında görülmektedir. Ancak sosyal ilişkilerde 30-36 yaş arasında daha çok maruz kalındığı görülmektedir. Bunun sebebi sporcularda yaş ile performans ilişkisinin ters orantılı olmasındandır. Sporcuların performansı yaş ilerledikçe düştüğünden dolayı iç yapılarında yaşadıkları sıkıntılar sosyal ilişkilerine yansımaktadır. Artık futbolu bırakma yaşının geçtiği ve belli bir hedefe ulaşamadığı ve bunun yarattığı psikolojik sıkıntıların sebep olduğu söylenebilir. Bununla doğrudan sosyal ilişkilere etki ettiği kanısına varılabilir.

Mobbinge maruz kalma durumu kişinin eğitim seviyesi ile doğrudan ilişkilidir. Eğitim seviyesi arttıkça Mobbing'e maruz kalma durumu azalmaktadır. Bunu sebebi eğitim düzeyinin artması kişinin özgüven duygusunu artırmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Amatör futbolcularda kulüpte oynadığı yıl arttıkça Mobbing'e maruz kalma sıklığının azaldığı görülmektedir.

Aktop (2006) çalışmasında Alt kademelerde unvana sahip kişilerin Mobbing'e daha çok maruz kaldıkları saptanmıştır. Bu sonuçlara bakıldığında çalışmamızla tamamen ters orantılı olduğu görülmektedir.

Ertürk'ün çalışmasında, görev değişkenine ilişkin "kendini gösterme ve iletişim" boyutunda yaşanmış yıldırma eylemlerinde, okul müdürleri, okul müdür yardımcılara ve öğretmenlere göre, belirtilen konularda daha çok yıldırma eylemlerine maruz kalmaktadır (Ertürk A.2005). Araştırma verilerimize bakıldığında çalışmamızla örtüşmediği görülmektedir.

Sosyal ilişkilerinde ve davranışlarında eksiklik olan futbolcuların, diğer futbolcu meslektaşlarından daha düşük sosyal becerilere ve ilişkilere sahip olmaları nedeni ile Mobbing'e maruz kalma olasılığının yüksek olduğu söylenebilir.

Çöğenli (2010) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre duygusal tacize neden olan saldırgan davranışların örneklemin yaş dağılımına göre anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 29 yaş ve alt grubundaki katılımcıların ve 30-39 yaş aralığındaki katılımcıların saldırgan davranışlara en çok maruz kalan gruplar olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu araştırma sonuçları araştırmamız sonuçlarıyla belli yaş gruplarında paralellik göstermekte olup araştırmamızı destekler niteliktedir.

Futbol Kulüplerde görülen Mobbing davranışları ülkeden ülkeye, toplumdan topluma değişim gösterebileceği gibi, futbol kulübünün özelliği de bu farklılığı doğurabilir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan amatör futbolcuların yaş, eğitim, kulüpteki sporculuk yılı ve takım kategorisine göre Mobbing'e maruz kalmaları farklılık göstermektedir. Araştırmaya katılan futbolcuların azda olsa Mobbing'e maruz kaldıkları görülmektedir. Araştırma verilerimize baktığımızda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Son yıllarda sıkça karşılaşılan, ancak ne olduğu pek bilinmeyen bir kavram olan Mobbing, sosyal yaşantının olduğu her yerde karşımıza çıkmakta ve üzerinde pek düşünülmeyerek, olağan karşılanmaktadır. Mobbing, aslında iş yaşamımızda her zaman var olmuş, ancak yakın zamana kadar adlandırılmamış bir olgudur. Uluslararası araştırma sonuçlarının birleştiği ortak nokta, Mobbing mağdurlarının, diğer şiddet ve taciz mağdurlarından çok daha fazla sayıda oldukları doğrultusundadır. Çalışma yaşamının ve toplumsal yaşamın her alanında bireye zarar verici etkilerinin hissedildiği Mobbing üzerinde yapılan araştırmaların sayısı günden güne çoğalırken, pek çok ülkede, konuya yönelik farkındalığı artırma ve mücadele giderek önem kazanmaktadır. Yaşamın her alanında olduğu gibi spor ortamlarındaki Mobbing olgusu son yıllarda sıkça araştırma konusu olmuştur.

KAYNAKLAR

Aktop NG. Anadolu Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Duygusal Tacize İlişkin Görüşleri ve Deneyimleri. Yüksek Lisans. Eskişehir: Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2006.

Cowie H, Naylor P, Rivers I, Smith P. K. &Pereira B. Measuring Workplace Bullying- Behavior. *Agressionand Violent* 2002, (7): 35-51.302

Çiçekli, Bülent, Avrupa Sosyal Şartı-Temel Rehber, Ankara 2001.

Çobanoğlu Ş. Mobbing-İşyerinde Duygusal Saldırı ve Mücadele Yöntemleri. İstanbul: Timaş Psikoloji Dizisi; 2005.

Çöğenli MZ. Üniversitelerde Psikolojik Şiddet (Mobbing) Maruziyeti ve Akademik Personel Üzerinde Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniv. 2010: 97.

Doğan B. Profesyonel Futbolcuların Toplumsal Hareketlilik Yönünden İncelenmesi (İzmir Merkezi Örneği).Yüksek Lisans. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 1993.

Ertürk A. Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Okul Ortamında Maruz Kaldıkları Yıldırma Eylemleri (Ankara İli İlköğretim Okulları Örneği), Yüksek Lisans. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. 2005.

Işık E. İşletmelerde Mobbing Uygulamaları İle İş Stresi İlişkisine Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans. İstanbul: Yıldız Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2007.

Erzurum: Atatürk Üni. İ.İ.B.F. 14. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, 25-27 Mayıs 2006; 433-448.

Leyman, H. (1996). The Content and Development of Mobbing at Work. *EuropeanJournal of WorkandOrganizationalPsychology*, 5, 165-184.

Rayner C, Sheehan M, Barker M. TheoreticalApproachestotheStudy of Bullying at WorkInternational. *J.ofManpower*, 1999;(20): 11-15.

Recep C. Profesyonel Futbol Kulübü Yöneticilerinin Dönüşümsel Liderlik Stilleri ile Kulüplerinin Örgüt Sağlığı ve Futbolcuların Yıldırma (mobbing) Yaşamaları Arasındaki İlişki. Doktora Tezi.Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,2008.

Sayers F, Bingaman CE, Graham R, Wheeler M. Yöneticilikte İletişim, Kişisel Gelişim ve Yönetim Dizisi, Doğan ŞAHİNER(Çev). İstanbul: Rota Yayınevi; 1993.

Tınaz P. İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım. 2006.

Tutar H.İşyerinde Psikolojik Şiddet. 3.Baskı, Ankara:Platin Yayınları, 2004.

Zapf, D.,Knorz, C., Kulla M. (1996). On theRelationshipBetween Mobbing Factors, andJob Content, SocialWork Environment, andHealthOutcomes. *European Journal of WorkandOrganizationalPsychology*, 5, 2, 215-237.